

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Bitka pri Moháči zmenila Uhorsko aj strednú Európu, rýchlosť víťazstva prekvapila aj sultána

▪ KOŠICE 25. augusta 2026

Koncom mesiaca – 29. augusta – si pripomenieme **500. výročie bitky pri Moháči** (1526). V čom spočíva jej historický význam? Objasňuje historik **doc. Mgr. Drahoslav Magdoško, PhD.**, pôsobiaci na **Katedre histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, ktorý sa venuje stredovekým dejinám.

„Bitka pri Moháči sa považuje za zásadný medzník vývoja strednej Európy a v najhlbšej miere Uhorského kráľovstva. Spustila sériu ďalších udalostí, v ktorých dôsledku sa Uhorsko na jeden a pol storočia rozpadlo na tri osobitné celky – zvyšné Uhorsko, osmanské územie a Sedmohradské kniežatstvo,“ uvádza Drahoslav Magdoško a prízvukuje, že išlo o rozbitie dovtedajšej formy uhorskej štátnosti.

„Krajina, dlho patriaca k mocným aktívnym hráčom na stredoeurópskej politickej scéne, sa stala pasívnou arénou pre konfliktné strety domácich a hlavne externých aktérov. To malo dopad na bežný život všetkých vrstiev obyvateľstva.“

Z dlhodobého hľadiska bolo tiež kľúčové, že nešťastné úmrtie mladého kráľa Ľudovíta II. pri Moháči viedlo k vymretiu vetvy Jagelovcov vládnucej v Uhorsku a v českých krajinách, čo uvoľnilo oba tróny pre nástup rakúskych Habsburgovcov.

„Prienikom Osmanskej ríše a vznikom rozsiahleho habsburského súštátia sa úplne zmenili stredoeurópske politické pomery, ktoré sa odvtedy po dve storočia niesli v znamení súperenia oboch mocností. Vďaka prináležitosti zostávajúcej časti Uhorska k habsburským územiám ale tento priestor zostal pevnou súčasťou západnej civilizácie,“ pripomína historik s tým, že práve zázemie v podobe ďalších krajín pod habsburskou vládou napokon umožnilo, že po 170 rokoch od bitky pri Moháči boli Osmania vytlačení z niekdajšieho celého uhorského územia. Habsburgovci potom určovali politický vývoj tejto časti Európy až do roku 1918.

A aký dosah mala „moháčska katastrofa“ priamo na územie dnešného Slovenska?

„Dosah na zvyšnú časť Uhorska, ktorú tvorilo z podstatnej časti práve územie súčasného Slovenska, bol viacstranný. Vyzdvihnúť možno prinajmenej dva aspekty. Prvý predstavovali časté vojenské konflikty – vojna totiž nikdy nie je priaznivá pre život bežného obyvateľstva. Nebojovalo sa permanentne, avšak viacero niekoľkoročných vojen sprevádzalo pustošenie pohraničia. Žiadna z oboch strán nepovažovala momentálnu hranicu za definitívne riešenie, s ktorým by sa natrvalo stotožnila. To sa podpísalo na veľkom vypätí ľudských a finančných zdrojov, čo prispelo k zaostávaniu populačného aj hospodárskeho vývoja za západnou Európou,“ ozrejmjuje historik D. Magdoško.

Archív tlačových správ Filozofickej fakulty UPJŠ v Košiciach:

<https://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/info-pre-verejnost-a-media/spm/>

Dodáva, že druhý aspekt bol pre územie dnešného Slovenska pozitívnejší.

„V tom období išlo vlastne o jadro zostávajúceho Uhorska, kde sa koncentrovali štátne administratívne a vzdelávacie inštitúcie, navyše, Bratislava sa stala korunovačným mestom. V ranom novoveku silnie aj uvedomenie si slovenskej etnicity u časti šľachty a meštianstva.“

Vráťme sa ešte k samotnej bitke pri Moháči, ktorá sa odohrala 29. augusta 1526. Vojsko uhorského a českého kráľa Ľudovíta II. vzdorovalo armáde osmanského sultána Sulejmana I. len necelé dve hodiny – niektoré zdroje uvádzajú iba 90 minút. Ako je možné, že bitka, ktorá na dlhú dobu zmenila podobu strednej Európy, trvala tak krátko?

„Osmanská ríša bola v prvej polovici 16. storočia na vrchole vojenskej sily a územnej expanzie – súčasným slovníkom by sme ju mohli nazvať vtedajšou supervelmocou. V tom čase nebolo v strednej Európe štátu, ktorý by dokázal samostatne vzdorovať jej početnej a častými bojmi zocelenej armáde,“ vysvetľuje historik. Nanešťastie, hrozba útoku zo strany Osmanov nebola pre krajiny mimo Uhorska natoľko akútna, aby ich podnietila k spoločnej koordinovanej pomocnej akcii – v tomto ohľade nepomohol ani apel pápežov.

„Populačne a finančne podstatne menej disponované Uhorské kráľovstvo – na dôvažok oslabené vnútropolitickou krízou – preto v priamej konfrontácii nedokázalo Osmanom vzdorovať. Slabá organizácia velenia sa prejavila aj v tom, že na bojisko nestihli dôjsť všetky bojaschopné jednotky. Uhorsko predtým – po niekoľko generácií – čelilo osmanskej hrozbe vďaka systému pevností na svojej južnej hranici. Kolaps obrany však nastal už pred Moháčom: v roku 1521 sa totiž Osmanom podarilo dobyť najdôležitejšiu tamojšiu pevnosť Belehrad, čím sa im otvorila cesta dovnútra krajiny. Uhorsko sa pre úpadok ústrednej vlády, znesvárenú šľachtu, nízke finančné príjmy a neochotu iných krajín pre radikálnu pomoc nedokázalo adekvátne pripraviť na vpád osmanskej armády ani za nasledujúcich päť rokov.“

O výsledku samotnej bitky pri Moháči podľa D. Magdoška rozhodla predovšetkým viac než dvojnásobná početná prevaha osmanského vojska, kvalita jej elitného jadra v podobe dôkladne vycvičeného zboru janičiarov a účelnejšie využitie palných zbraní.

„Uhorské velenie stavilo fakticky všetko na moment prekvapenia – v podobe okamžitého mohutného útoku obrneného jazdeckta. Aj osmanské kroniky ho opísali ako odvážny a prudký. Prerazil prvé osmanské línie, ale hlbšie postavení janičiari ho spoločne s delostrelectvom dokázali zastaviť. Velenie uhorského vojska nemalo iný plán. Situáciu hneď nato zhoršil postup početnej osmanskej ľahkej jazdy po krídlach, ktorý viedol k obklúčeniu zvyšku uhorských oddielov. Rýchlosť víťazstva prekvapila aj samotného sultána. Pregnantne sa tým ukázal obrovský rozdiel vo vojenskej sile a velení, aký v tom čase existoval medzi oboma krajinami,“ uzatvára historik.

■ **Spracoval a médiám sprostredkoval:**

PhDr. Marián Gladiš, PhD.

Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach